

Data 08. LUT. 2019

L. dz.

994/2019

Podpis

znak sprawy

Małgorzata Kozłowska

**SPRAWOZDANIE ROCZNE
Z REALIZACJI ZADAŃ
Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY
I PIECZY ZASTĘPCZEJ
ZA ROK 2018**

Zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r.
o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
(Dz. U. z. 2018 r., poz. 998 ze zm.)

I. WSTĘP

Rok 2018 był kolejnym rokiem wykonywania przez gminę Przedbórz zadań wynikających z ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2018r. poz. 998 ze zm.) oraz kolejnym rokiem realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2017-2019, przyjętego Uchwałą Nr XXXIII/247/17 Rady Miejskiej w Przedborzu z dnia 18 maja 2017 roku, którego opracowanie i realizacja wynikają z art. 176 pkt 1 ww. ustawy.

II. Działania realizowane w ramach Gminnego Programu Wspierania rodziny

1. Diagnozowanie problemów rodzin i dzieci na terenie Gminy Przedbórz

Pierwszym krokiem w kierunku skutecznego udzielania przez Gminę Przedbórz wsparcia rodzinom w kryzysie oraz przeżywającym trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej jest diagnoza występujących w nich problemów.

Informacje o rodzinach przeżywających kryzys, czy też mających trudności w prawidłowym sprawowaniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych pozyskują przede wszystkim pracownicy socjalni Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przedborzu. Głównym źródłem informacji są prowadzone przez nich rodzinne wywiady środowiskowe, kontakty z rodzicami, w których prowadzona jest wyłącznie praca socjalna oraz kontakty z pracownikami innych instytucji, w tym jednostek oświatowych, ochrony zdrowia, sądu i policji. Drugą grupę pracowników gromadzących informacje na temat sytuacji w ww. rodzinach jest asystent rodziny.

W 2018 roku nie zmieniły się również powody, z jakich rodziny z terenu Gminy Przedbórz zostały objęte społecznym wsparciem. Od lat niezmiennie najczęstszymi powodami przyznania pomocy społecznej jest: bezrobocie, ubóstwo, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Rodziny z dziećmi przeżywające trudności w prawidłowym sprawowaniu opieki nad dziećmi niezmiennie od 2012 roku, tj. od wejścia w życie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, mają możliwość korzystania ze wsparcia, które zgodnie z ww. ustawą ma obowiązek zapewnić im gmina.

Szczególną formą wsparcia rodzin w kryzysie jest asysta rodzinna. W Miejsko - Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Przedborzu od 2012 roku zatrudniony jest asystent rodziny.

W 2018 roku wsparciem asystenta rodziny objętych było 11 rodzin (49 osób w tym 33 dzieci).

Należy podkreślić, że zgodnie z art. 15 ust. 4 *ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*, asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę z nie więcej niż 15 rodzinami. Rodziny objęte wsparciem asystenta to w większości rodziny korzystające z pomocy społecznej objęte uprzednio pomocą materialną i pracą socjalną, która jednakże nie była wystarczająca. Asystent rodziny oferuje przede wszystkim wsparcie w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych i motywuje do pozytywnej zmiany dotychczasowego stylu życia rodziny.

2. Objęcie monitoringiem rodzin zagrożonych kryzysem i przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze

Monitorowanie sytuacji rodzin po zakończeniu pracy z nimi, jest jednym z zadań asystentów, które wynika z art. 15 ust.1 pkt 16 *ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*. Ilość i sposób kontaktów z rodziną w okresie monitoringu nie są określone w ww. ustawie. Asystent rodziny zatrudniony przez M-GOPS w Przedborzu kontaktuje się z rodziną i ocenia jej sytuację przeciętnie raz w miesiącu, chyba że rodzina sama inicjuje częstsze kontakty, bądź do ośrodka docierają ze środowiska niepokojące informacje na temat funkcjonowania rodziny. Działania asystenta rodziny w czasie trwania monitoringu sytuacji rodziny polegały również na kontaktach z jednostkami oświatowymi, ochrony zdrowia, a także kuratorami sądowymi i pracownikami socjalnymi celem bieżącego śledzenia sytuacji dzieci.

W 2018 roku asystent rodziny prowadził monitoring w 1 rodzinie, z którą zakończył współpracę ze względu na osiągnięcie celu. Czas prowadzenia monitoringu trwał trzy miesiące.

3. Wypracowanie zasad współpracy interdyscyplinarnej na rzecz wsparcia dziecka i rodziny

Współpraca interdyscyplinarna na rzecz wspierania dziecka i rodziny odbywała się na dwóch płaszczyznach. W obrębie Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przedborzu, polegała ona na ścisłej współpracy asystenta rodziny z pracownikami socjalnymi oraz pracownikami pozostałych komórek organizacyjnych.

Asystent rodziny jak i pracownicy socjalni w ramach obowiązków zawodowych podejmowali również współpracę z różnymi przedstawicielami innych instytucji, które realizują zadania na rzecz dziecka i rodziny, w tym z: Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Radomsku oraz Sądem Rejonowym w Radomsku. Współpraca ta miała charakter konsultacji, wymiany informacji oraz wspólnie podejmowanych działań, zmierzających do poprawy sytuacji zarówno rodzin z dziećmi, jak i rodzin ubiegających się o przyjęcie opieki nad swoimi dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej. Partnerami asystenta rodziny i pracowników socjalnych w ich działaniach byli m. in. kuratorzy sądowi, policjanci, pedagodzy, lekarze rodzinni i opiekunowie dzieci przebywających w rodzinach zastępczych.

Działaniem na rzecz wspierania rodziny, będącym przykładem współpracy interdyscyplinarnej jest także współpraca pracowników socjalnych i asystenta rodziny z Zespołem Interdyscyplinarnym do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W/w pracownicy zwykle powoływani są przez wspomniany zespół do grup roboczych prowadzących działania wspierające rodziny dotknięte przemocą.

4. Podnoszenie kwalifikacji pracowników instytucji oraz organizacji wspierających rodzinę i dzieci

Jednym z zadań gminy wynikającym z art. 176 pkt 2 *ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* jest tworzenie asystentom rodziny możliwości podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Art. 16 ust. 2 w/w *ustawy* określa natomiast prawo asystentów do korzystania z poradnictwa w celu przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu oraz zachowania i wzmocnienia kompetencji zawodowych tej grupy zawodowej.

Asystent rodziny w 2018 roku uczestniczył w trzech szkoleniach na temat:

1. Rola asystenta rodziny w interwencji kryzysowej.
2. Identyfikacja przemocy i wykorzystania seksualnego dziecka.
3. Aspekty prawne pracy Zespołów Interdyscyplinarnych i Grup Roboczych.

Łączna kwota poniesionych kosztów za szkolenia asystenta rodziny w 2018 roku wyniosła **162,33 zł.**

5. Promowanie działań z zakresu wspierania rodziny

Działania z zakresu wspierania rodziny podobnie jak w latach poprzednich na terenie Gminy Przedbórz promowali przede wszystkim pracownicy socjalni i asystent rodziny w trakcie

pracy z rodzinami oraz podczas służbowych kontaktów z przedstawicielami instytucji pracujących na rzecz dzieci i rodzin i współpracujących z Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Przedborzu w w/w zakresie.

Realizowane działania polegały przede wszystkim na udzielaniu informacji o idei asysty rodzinnej.

6. Opracowanie indywidualnych planów pomocy dostosowanych do rzeczywistych potrzeb rodzin przeżywających kryzys

Plan pracy z rodziną jest podstawowym narzędziem pracy asystenta rodziny, w oparciu o który realizuje on działania na rzecz rodzin. Do opracowania ww. dokumentów obliguje asystentów art. 15 ust. 1 i 2 *ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*. Plany te, konstruowane są we współpracy z rodzinami oraz rejonowym pracownikiem socjalnym. Okres, na jaki podpisany jest plan pracy ustalany jest indywidualnie dla każdej z rodzin. W trakcie realizacji planów, mogą być one modyfikowane, kiedy znacząco zmienia się sytuacja rodzin, bądź jeśli zmienia się osobowy skład rodzin.

W 2018 r. asystent rodziny zatrudniony w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Przedborzu sporządził 19 planów pracy z rodziną.

7. Udzielanie pomocy materialnej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Przedborzu w 2018 r. przyznawał pomoc o charakterze pieniężnym wynikającą z *ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej* głównie w formie zasiłków stałych, okresowych, celowych i specjalnych zasiłków celowych. Pomoc taką udzielono 411 rodzinom.

Inną formą pomocy materialnej, skierowaną do rodzin z dziećmi w 2018 roku były świadczenia w postaci opłacania posiłków w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Posiłki realizowane były głównie w szkołach na terenie Gminy Przedbórz oraz przedszkolach zarówno publicznych jak i niepublicznych. Tą formą pomocy objęto 256 dzieci.

Rodzinom, których sytuacja materialna ogranicza możliwość zakupu dzieciom niezbędnego wyposażenia do szkoły, na zajęcia sportowe, czy opłacenia zajęć pozalekcyjnych, zgodnie z *ustawą z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty*, gmina zapewnia pomoc w postaci stypendium szkolnego. W 2018 roku z tej formy pomocy z terenu Gminy Przedbórz skorzystało 262 dzieci.

8. Objęcie wsparciem asystenta rodziny możliwie jak największej liczby rodzin mających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

W minionym roku asystent rodziny pracował łącznie z 11 rodzinami, z dwoma z tej liczby rodzin współpraca została już zakończona. W jednej rodzinie, z którą współpraca została zakończona osiągnięto zamierzone i wyznaczone w planie pracy z rodziną cele, funkcjonowanie tej rodziny znacznie się poprawiło. Powodem zakończenia pracy z drugą rodziną było zaniechanie przez nią współpracy z asystentem rodziny.

Rodziny, z którymi współpracował asystent rodziny borykały się z różnymi problemami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Rodziny te długotrwale pozostawały w systemie pomocy społecznej. W rodzinach tych najczęściej dominowały problemy z prowadzeniem gospodarstwa domowego, bezrobocie, ubóstwo, nadużywanie alkoholu, przemoc, długotrwała choroba i niepełnosprawność. Były to rodziny niepełne, wielodzietne, nie posiadające właściwego wsparcia w swoim środowisku rodzinnym. Asystent rodziny niezależnie od pracowników socjalnych zajmował się wyłącznie pomocą i pracą z rodziną. Celem pracy asystenta było osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowanie dzieci. Asystent rodziny kierowany był do pracy tylko z tymi rodzinami, w których sytuacja dziecka małoletniego wymaga wsparcia zewnętrznego. Potrzeba podejmowania działań przez asystenta rodziny ustaje wraz z osiągnięciem przez rodzinę umiejętności samodzielnego, prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Rola asystenta rodziny ma istotne znaczenie już na etapie profilaktyki. Jego zadaniem jest całościowe wspieranie rodzin wychowujących dzieci, zagrożonych różnymi dysfunkcjami. Działania asystenta rodziny polegają na aktywnym wspieraniu rodziny, w której mają miejsce problemy trudne do pokonania przez rodzinę.

Praca asystenta rodziny ma charakter kompleksowy. W pierwszej kolejności osoba pełniąca tę funkcję dba o rozwiązanie podstawowych problemów socjalnych rodzin, tj. mieszkaniowych, materialnych, zdrowotnych czy prawnych. Ponadto pomaga w rozwiązywaniu problemów emocjonalnych, rodzinnych, problemów w grupie rówieśniczej i w razie potrzeby kieruje ich na odpowiednią terapię. Asystent rodziny wspiera również swoich podopiecznych w podejmowaniu aktywności społecznej. Do jego zadań należy motywowanie podopiecznych do podnoszenia kwalifikacji zawodowych lub kontynuowania nauki, pomoc w wyborze odpowiedniej szkoły lub kursów zawodowych, przełamaniu kompleksów i ewentualnych kryzysów wynikających z trudności i niepowodzeń w nauce, zachęca do podjęcia pracy i wspiera w ich pierwszych miesiącach zatrudnienia. Intensywna praca asystenta z rodziną jest realizowana również w przypadku czasowego umieszczenia przez Sąd dziecka poza rodziną.

Wówczas zadaniem asystenta staje się nie tylko praca z biologicznymi rodzicami dzieci w miejscu zamieszkania, ale również współpraca z rodziną zastępczą lub koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, odpowiedzialnym za dziecko umieszczone w instytucji sprawującej pieczę zastępczą, będącej w gestii powiatu oraz z Sądem. Powinien on aktywnie uczestniczyć we wszystkich działaniach zmierzających do powrotu dziecka do rodziny.

W 2018 roku asystent rodziny:

- opracował 19 planów pracy z rodziną (opracowanie i realizacja we współpracy z jej członkami oraz w konsultacji z pracownikami socjalnymi),
- udzielał pomocy oraz uczył członków rodziny konstruktywnego i właściwego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- udzielał pomocy i wsparcia w rozwiązywaniu problemów socjalnych oraz wychowawczych z dziećmi,
- prowadził indywidualne konsultacje wychowawcze dla rodziców i dzieci,
- sporządzał opinie na wniosek Sądu o rodzinie i jej członkach,
- współpracował z zespołem interdyscyplinarnym,
- współpracował z kuratorami, pedagogami, policją, psychologiem.

Ponadto asystent rodziny pomagał, towarzyszył i udzielał wsparcia w:

- przygotowaniu i złożeniu pism urzędowych w określonych instytucjach,
- nawiązaniu kontaktów z pracownikami innych instytucji społecznych, poradni specjalistycznych czy organizacji pozarządowych,
- zwiększeniu motywacji klientów do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, kontynuowania nauki czy poszukiwani pracy,
- zwiększeniu motywacji do podjęcia terapii uzależnień, terapii rodzinnej czy regularnego przyjmowania zalecanych leków,
- rozwiązywaniu codziennych trudności poprzez zwiększenie kompetencji w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego i załatwiania spraw urzędowych, gospodarowania czasem,
- poprawie relacji wewnątrz rodzinnych,
- podnoszeniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych oraz budowaniu autorytetu rodziców,
- podniesieniu poziomu higieny członków rodziny oraz estetyki wglądu mieszkania,
- wzroście umiejętności gospodarowania budżetem domowym,
- odbudowaniu zdrowych postaw psychospołecznych.

Dzięki współpracy z asystentem rodziny osiągnięto większość pozytywnych zmian w tych rodzinach. Te najbardziej efektywne, to między innymi: podjęcie zatrudnienia, utrzymanie

abstynencji w rodzinach z problemem alkoholowym, remonty i odświeżanie mieszkań, poprawa relacji między członkami rodzin.

Asystent rodziny pracujący na terenie Gminy Przedbórz niezmiennie jak w latach poprzednich, tak i w 2018 roku dokumentował swoją pracę w miesięcznych kartach z pracy z rodzinami oraz z prowadzonych monitoringów po zakończeniu pracy z rodziną, a także nie rzadziej niż raz na 6 miesięcy, sporządzał okresową ocenę sytuacji rodziny, co jest obowiązkiem asystenta rodziny wynikającym z art. 15, ust.1 pkt. 15 *ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*. Łącznie w 2018 roku asystent rodziny sporządził 18 ocen okresowych sytuacji rodzin.

III. Inne działania w zakresie wspierania rodziny

Zadaniem własnym gminy realizowanym w oparciu o art. 176 pkt 5 *ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*, jest współfinansowanie pobytu dziecka w różnych formach pieczy zastępczej.

Wg stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku w placówce opiekuńczo-wychowawczej przebywa 1 dziecko zamieszkujące teren Gminy Przedbórz przed umieszczeniem go w pieczy zastępczej, za które Gmina Przedbórz zobowiązana jest ponieść częściową odpłatność (w 2018 r. wynosiła ona 30% do sierpnia, a od sierpnia 2018r. 50%), a w rodzinach zastępczych spokrewnionych 6 dzieci, z czego 1 dziecko w miesiącu wrześniu 2018 roku powróciło do rodziny biologicznej.

Całkowita kwota odpłatności za pobyt dzieci w pieczy w 2018 roku wyniosła **29 418, 94 zł.**

IV. Wydatki w ramach realizacji celów Gminnego Programu

Wspierania Rodziny

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Przedborzu w ramach realizacji zadania 2018 roku zatrudniał na pełen etat asystenta rodziny, posiadającego odpowiednie wykształcenie i doświadczenie w realizacji zadań, którego dofinansowanie było w ramach Resortowego Programu Wspierania Rodziny Systemu Pieczy Zastępczej na rok 2018 „Asystent Rodziny 2018” Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej. Na realizację tego programu przekazano dotację celową w kwocie **20 866,00 zł** budżetu państwa, a środki własne Gminy stanowiła kwota **29 959,88 zł.**

V. Sporządzenie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazanie ich właściwemu wojewodzie – w 2018 roku M-GOPS w Przedborzu sporządził dwa sprawozdania:

- sprawozdanie rzeczowo – finansowe z wykonywania przez gminę zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- sprawozdanie z realizacji zadania w ramach Resortowego Programu Wspierania Rodziny Systemu Pieczy Zastępczej na rok 2018.

Podsumowanie

Realizatorzy i partnerzy Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Przedbórz na lata 2017-2019 mając na uwadze dynamikę problemów z jakimi boryka się dzisiejsza rodzina, starają się poprawić sytuację dziecka i rodziny, poprzez systematyczną pracę na rzecz zwiększenia poczucia bezpieczeństwa rodziny, ograniczenia patologii społecznych, minimalizowania negatywnych zachowań, podnoszenia oraz stworzenia skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka w ramach swoich kompetencji.

Przedstawione w sprawozdaniu zadania będą kontynuowane przez Gminę również 2019 roku. Niektóre z nich w miarę potrzeb będą modyfikowane i rozbudowywane. Potrzeby w zakresie wspierania rodziny ujęte są w budżecie gminy na rok 2019. Ponadto wymienić należy konieczność dalszego współdziałania specjalistów z różnych dziedzin w zakresie rozwiązywania złożonych spraw opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach.

Sporządziła:
Monika Pakuła

Kierownik
Miejsko-Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej w Przedborzu
mgr Dorota Ryszka